

ГРАБОВСЬКА І. М.
УДК 304.2(477)

ПРОЕКТ СПІЛЬНОГО МАЙБУТЬОГО ЯК КОНСОЛІДУЮЧИЙ ЧИННИК: УКРАЇНСЬКА РЕАЛЬНІСТЬ

Аналізується сучасний стан розробки проектів майбутнього України в контексті реальних проблем країни та світових тенденцій розвитку. Характеризуються практичні кроки, зроблені українською інтелектуальною та політичною елітою у напрямку вироблення моделей майбутнього для української спільноти як одного з консолідуючих чинників її існування. Вказується на необхідність застосування філософсько-світоглядних підходів при розробці проектів майбутнього України як невід'ємної умови їхнього створення.

Ключові слова: проект, спільне майбутнє, консолідуючий фактор, Україна, Росія.

Анализируется современный уровень разработки проектов будущего Украины в контексте реальных проблем страны и мировых тенденций развития. Характеризуются практические шаги, сделанные украинской интеллектуальной и политической элитой в направлении выработки моделей будущего для украинского общества как одного из консолидирующих факторов его существования. Указывается на необходимость применения философско-мировоззренческих подходов при разработке проектов будущего Украины как необходимого условия их создания.

Ключевые слова: проект, общее будущее, консолидирующий фактор, Украина, Россия.

The article analyzes the current state of development of future projects for Ukraine in the context of the real problems of the country and world trends. It characterized the practical steps taken by the Ukrainian intellectual and political elite towards production models of the future for Ukrainian community as one of the factors consolidating its existence. In the article points the need for philosophical and viewpoint approaches when drafting future of Ukraine as an integral conditions of their creation.

Keywords: project, common future, consolidating factor, Ukraine, Russia.

Проект спільного майбутнього більшість сучасних дослідників згуртувальних процесів в спільнотах, соціумах, державах, націях розглядають як один із найважливіших і невід'ємних консолідуючих чинників. Зрештою, як писав Е. Ренан "нація - це велика солідарність, утворена почуттям жертв, які вже принесено їй і є намір принести в майбутньому. Нація вимагає минулого, але в сучасності вона резюмується цілком конк-

ретним фактором: це чітко висловлене бажання продовжувати спільне життя" [7, с. 261], отже, спільне майбутнє.

Розуміння цього факту в політичних та інтелектуальних колах сучасної України привело до намагань та прагнень перейти від теоретичних пошуків до практичних кроків, зокрема, до утворення Тимчасової спеціальної комісії Верховної Ради України з питань майбутнього. У проекті по створенню вка-

заної комісії обґрунтовувалася необхідність заходу тим, що головною метою Тимчасової спеціальної комісії Верховної Ради України з питань майбутнього має стати "...вироблення та сприяння реалізації стратегії інноваційного розвитку України на основі державних та суспільних пріоритетів з урахуванням досягнень науки і техніки, оцінки їх впливу на гармонійний розвиток держави" [6].

При цьому діяльність Комісії, як зазначалось у документі, спрямовувалася на:

- визначення напрямів та пріоритетів науково-технічного та інноваційного розвитку держави;

- опрацювання моделей майбутнього розвитку, обґрунтування загальнодержавних (національних) і регіональних програм та прогнозів їх реалізації;

- підготовку питань щодо стратегічного бачення розвитку України, а також щодо найбільш актуальних проблем держави і можливих шляхів їх вирішення;

- комунікацію з Комітетами Верховної Ради України щодо тих питань стратегічного розвитку України, які входять до сфери їхньої діяльності;

- залучення до дискусії щодо напрямків, методів та інструментів стратегічного розвитку держави науковців, представників вищих навчальних закладів, фахівців у сфері адміністративного управління, колишніх та теперішніх працівників органів державної влади, представників неурядових громадських організацій, засобів масової інформації та підприємств;

- підтримання зв'язків з парламентами, науковими організаціями та вченими інших держав щодо стратегічного розвитку на регіональному та світовому рівні" [6].

При ефективній реалізації поставлених завдань сучасна Україна мала би виважений і підтриманий професійною спільнотою проект майбутнього. Комісією було проведено низку заходів, спрямованих на реалізацію мети. Зокрема, цикл науково-практичних конференцій "Україна Майбутнього", що мали би виробити стратегічні напрямки

діяльності комісії. Проте, через незначну ефективність отриманих результатів через рік роботи 13 травня 2016 року Комісія з питань майбутнього припинила свою діяльність. Та це не означає, що проблема випрацювання проекту, механізмів, методів та завдань на шляху до українського спільного майбутнього перестала бути актуальною для нації, держави та соціуму. Зрештою, як і для кожної країни, яка прагне існувати, спільний проект подальшого розвитку є ефективним мотивуючим фактором у його виживанні та життєдіяльності. Не можна не погодитись із думкою Ортеги-і-Гассета про те, що нації утворюються і живуть до тієї пори, доки мають програму на завтра [4, с. 152].

Варто відзначити, що певний досвід по створенню "України майбутнього" українці вже мають. Він знайшов відображення навіть у Вікіпедії. Йдеться про те, що "...створення Комісії з питань майбутнього - не українське ноу-хау. Комісії майбутнього діють у більшості парламентів держав Європейського Союзу і спрямовують вектор розвитку своїх країн з урахуванням нових досягнень науки. Така форма діяльності ще у 90-х роках була започаткована і у Верховній Раді України. Ініціатором виступив академік В.Ю. Сторіжко, який тоді був Головою комісії з питань науки та народної освіти. Робота проводилася у тісній співпраці з Парламентом Великої Британії. Розроблено спеціальну програму технологічного прогнозування (форсайт). Для її реалізації в Інституті економіки НАН України було створено спеціальний відділ з прогнозування, а в Київському політехнічному інституті - підрозділ з питань передбачення. За досвідом прогнозної діяльності Комісії майбутнього парламенту Фінляндії у Верховній Раді IV скликання було створено Тимчасову Комісію з питань майбутнього, яку очолив академік Юхновський І.Р. До складу Комісії увійшло 11 народних депутатів. Комісією підготовлено Стратегію розвитку України, яка була схвалена Верховною Радою України. Утім, в подальшому діяльність Комісії не отримала належної підтримки в парламенті України.

який відбувся ще на початку 2000-х рр. (27 лютого 2003 р.) президент НАНУ, академік Б. Патон наголошував: "Зараз інтелектуальний капітал - це найважливіший, я б навіть сказав, єдиний ресурс нації, здатний забезпечити її майбутнє. І зрозуміло, що розбудова економічного потенціалу нашої держави, формування в Україні громадянського суспільства, духовне зростання залежать перш за все від об'єднання зусиль інтелектуальної еліти. Проте інтелектуальний капітал нації - це не просто сума здобутків яскравих особистостей - політичних і державних діячів, учених, освітян, митців, промисловців. Це складний, багаторівневий феномен" [2, с. 18]. І з цим не можна не погодитись, враховуючи реалії сучасного світу.

Як відомо, популярною моделлю майбутньої спільноти є концепція постіндустріального суспільства Д. Белла. Таке суспільство, як стверджує Д. Белл, є фактично новим соціальним укладом, базованим на технологічному розвитку, насамперед телекомунікацій, і революції в організації й обробці інформації та знань, у котрій провідну роль відіграє комп'ютер. У такому суспільстві змінюється якість еліт. Еліта суспільства перетворюється на "еліту знань", "...спостерігається зростання кількості інтелігенції, професіоналів, "технічного класу". Її економічне підґрунтя - кваліфікація, отримана завдяки освіті, а не володінню власністю..., а також не політична позиція, що досягається завдяки підтримці політичних партій або кланів", - вважає дослідник О. Мостяєв [1, с. 140].

Таким чином, визначившись із вектором розвитку - європейським - сучасна Україна, попри реальні тяжкі проблеми власного існування, повинна все ж активно випрацювати проект спільного майбутнього як певну гарантію цього майбутнього та один із дієвих чинників консолідації спільноти.

Бібліографічні посилання

1. Грабовська І.М., Ємець Т.М., Мостяєв О.І. Трансформації українського соціуму: філософсько-світоглядний аналіз: моногра-

фія / І.М. Грабовська, Т.М. Ємець, О.І. Мостяєв. - К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2013. - 511 с.

2. З виступу президента НАН України, академіка НАН України, Бориса Патона // Фонд інтелектуальної співпраці "Україна - XXI століття". - К: ДП "Експрес-Поліграф", 2004. - 172 с.

3. Луцишин Г.І. Національна консолідація України в умовах демократизації суспільства / Г.І. Луцишин // Наукові праці. - Політологія. - Випуск. - 170. - Том 182. - 2012. - С. 51 - 55.

4. Ортега-і-Гасет, Х. Вибрані твори / Хосе Ортега-і-Гасет. - К.: Основи. - 1994. - 424 с.

5. Петрачков А. Три цивілізаційні проекти і майбутнє України / Александр Петрачков. - [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://www.ji-magazine.lviv.ua/2016/Petrachkov_Try_civilizacijni_proekty.htm

6. Проект "Постанови про створення Тимчасової спеціальної комісії Верховної Ради України з питань майбутнього" // Офіційний сайт Верховної Ради України - [Електронний ресурс] // Режим доступу: - http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=54161

7. Ренан Е. Що таке нація? / Е. Ренан // Націоналізм: Антологія. 2-ге вид. - К.: Смолоскип, 2006. - 684 с.

8. Тимчасова спеціальна комісія Верховної Ради України з питань майбутнього // Вікіпедія. - [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A2%D0%B8%D0%BC%D1%87%D0%B0>

9. Цвілюк С.А. Україназіація України: Тернистий шлях національно-культурного відродження за доби сталінізму. - Одеса: Маяк, 2004. - 200 с.

КУЗЕВАНОВ В. М.

УДК 94 (477.5)

ПОЛИТПРОГНОЗ С ПЕТЛЁЙ НА ШЕЕ

Прогноз можливих варіантів майбутньої трансформації українського політикуму обґрунтовано на компаративістському аналізі причин політичних криз та громадянських війн в Україні в ХХ і ХХІ ст. у зв'язку із зовнішньополітичними факторами і авторською методологією постакадемізму. Також розглянуто два основних варіанти українського політикуму в найближчі 20 років: військовий і демократичний. У тому числі і наслідки військової агресії Росії в Україні

Ключові слова: авторська методологія постакадемізму, українська політична криза, громадянська війна, наслідки військової агресії Росії в Україні.

Прогноз возможных вариантов будущей трансформации украинского политикума основан на компаративистском анализе причин политических кризисов и гражданских войн в Украине в ХХ и ХХІ века во взаимосвязи с внешнеполитическими факторами и авторской методологией постакадемизма. Также рассмотрены два основных варианта украинского политикума в ближайшие 20 лет: военный и демократический. В том числе и последствия военной агрессии России в Украине.

Ключевые слова: авторская методология постакадемизма, украинский политический кризис, гражданская война, последствия военной агрессии России

The forecast of possible options for the future transformation of Ukrainian politics is based on a comparative analysis of the causes of political crises and civil wars in the twentieth century in Ukraine, and XXI centuries in connection with the foreign factors and the author's methodology postakademizm. It is also considered two main options for Ukrainian politicians in the next 20 years: the military and democratic. Including the effects of the military aggression of Russia in Ukraine.

Key words: author's methodology of postakademism, Ukrainian political crisis, civil war, the consequences of military aggression of Russia

Ключевой и важной проблемой в исследованиях современной политической и демократической трансформации Украины сегодня является вопрос: как долго будет продолжаться процесс восприятия европейских демократических ценностей и утверждения национального суверенитета всем украинским обществом, во всех регионах Украины. В том числе встаёт вопрос: "Та чи скоро здобуде абсолютну перемогу Україна як самостійна демократична та "абсолютно

незалежна" у своїх пріоритетах держава?" [3, с.38]. И этот вопрос необходимо увязывать с вопросом "А как долго в Украине будет продолжаться гражданская война (или АТО)?" Так как восприятие европейских демократических ценностей и утверждение национального суверенитета невозможно в условиях гражданской войны (или АТО), когда у Украины аннексированы Крым и восточные районы Донбасса. В соответствии с вышеуказанной проблемой необхо-

